



SKÚSEŇ Z PANENSKEJ: PRE ÚSPEŠNÚ PARTICIPÁCIU JE NEVYHNUTNÁ VYSPELÁ KOMUNITA OBYVATEĽOV

MSc. Lívia Gažová, o.z. Punkt

Štúdiá potrieb obyvateľov Panenskej a okolia, ktorú v minulom roku spracovalo združenie Punkt, bude slúžiť ako záväzný podklad prvého manuálu verejných priestorov v Bratislave. Staromestská štvrť medzi Palisádami a Staromestskou ulicou dostane koncepčný dokument, na jeho vzniku majú nemalú zásluhu aktívni obyvatelia.

Začalo sa to rozvinutím trojmetrového realizačného výkresu pred zaradenými obyvateľmi štvrte Panenskej na susedskom pikniku v parčíku Svoradova. Výzva MČ Staré Mesto na pripomienkovanie už skoro hotového projektu rekonštrukcie Panenskej vyústila do jednej významnej požiadavky občanov: chceme sa podieľať na riešení. Mestská časť požiadavku komunity okolo Panenskej vypočula a začala s obstarávaním procesu zisťovania potrieb verejnosti, ktorý mal poslúžiť ako podklad na manuál verejných priestorov celej štvrte. Spracovateľom štúdie sa stalo občianske združenie Punkt, ktoré sa v oblasti už sedem rokov venuje komunitnému manažmentu pri príprave populárneho podujatia Dobrý trh. Súčasťou príprav trhu sú susedské stretnutia, pikniky, program trhu pripravujú aj prevádzky a inštitúcie v susedstve. Silná komunita, overená databáza susedov a ľudský prístup pri zbere dát sa ukázali ako dobrý predpoklad úspešného procesu participácie.

Participatívny proces prebiehal od septembra do decembra 2017. Mapované územie zahŕňalo historicky výnimočnú štvrť Starého Mesta okolo ulice Panenská medzi Staromestskou ulicou a ulicou Palisády (ulice Podjavorinskej, Kozia, Konventná, Lýcejná, Štetinova, Zochova a Svoradova). Autorkou metodológie je Milota Sidorová, ktorá sa dlhodobo venuje participatívnym projektom v mestskom plánovaní a ktorá na procese so združením Punkt spolupracovala. Keďže výsledný dokument má slúžiť pre pomerne malé územie, proces zapojenia verejnosti bol lokálny. Dotazníkový prieskum, komentovaná prechádzka aj susedské stretnutie sa uskutočnili priamo na mieste – počas Dobrého trhu na Panenskej, susedské stretnutia prebiehali v Goetheho inštitúte na Panenskej. Aj vďaka dobrým vzťahom so susedmi a starostlivej práci s komunitou, ktorá zahŕňala osobné pozvania do schránok, mailovú komunikáciu, plagátovú kampaň, sa na dotazníkovom prieskume zúčastnilo až 385 respondentiek a respondentov, obyvateľov, podnikateľov a pracujúcich.

SILNÁ KOMUNITA PANENSKEJ

Štvrť Panenskej je charakteristická množstvom kultúrnych, vzdelávacích, zahraničných a duchovných organizácií, ktoré sú vďaka susedským aktivitám dobre previazané. Zaangažovanosť obyvateľov do vecí verejných sa preukázala nielen početnými odpoveďami v dotazníkoch, ale aj aktívnou účasťou na susedských stretnutiach. Ako sa ukázalo pri príprave štúdie, ľudia v susedstve majú prehľad o dianí na ulici, vyžadujú informovanosť a možnosť reálne ovplyvniť život na ulici. Takáto situácia prináša dobrú komunikáciu s aktérmi, ale predstavuje pre samosprávu aj zodpovednosť. Jedným z hlavných odporúčaní, ktoré vyplývajú zo štúdie o. z. Punkt, bolo nielen nadviazanie, ale aj udržiavanie kontaktu medzi obyvateľmi a samosprávou, posilnenie informovanosti, vytvorenie systému spätnej väzby alebo komunitnej rady. Dokonca si obyvatelia počas jedného z workshopov spontánne vyžiadali rozpracovať zoznam aktivít, ktoré v oblasti môžu sami realizovať: napríklad antigrafiti kampaň, pravidelné čistenie ulice, organizovanie kultúrnych a spoločenských aktivít. V otázke parkovania vznikol nápad, urobiť zoznam obyvateľov, ktorí by sa zaviazali na ulici neparkovať, pokiaľ by došlo k jej dočasnému uzatvoreniu.

MOBILITA A ZELEŇ V STAROMESTSKEJ ŠTVRTI

Výskum potrieb sa venoval aj otázke mobility. Vďaka dobrej obslužnosti oblasti MHD a centrálnej polohe v rámci mesta v štvrti prevažuje peší pohyb. Ulice však nie sú vnímané ako komfortné pre chôdzu. Prekvapením bolo, že takmer 40 % obyvateľiek a obyvateľov, ktorí sa zapojili do prieskumu, žijú v oblasti úplne bez auta. Verejnosť však parkovanie vníma ako veľký problém, a to najmä preto, že veľké množstvo zaparkovaných áut na uliciach znižuje

kvalitu verejných priestorov. Ako sa ukázalo v dotazníku, zlepšenie mobility v oblasti by malo smerovať v prvom rade k vytvoreniu väčšieho množstva oddychových prvkov na ulici, zvýšeniu bezpečnosti v prospech iných spôsobov mobility. Až v treťom kroku volali respondenti po náhradnom parkovaní v oblasti. Skoro desatina opýtaných uviedla, že by sa oblasť mala uzavrieť a mal by sa zakázať vstup akýchkoľvek vozidiel. Hoci ide o menšie zastúpenie, toto opatrenie nebolo medzi možnosťami a respondentky a respondenti ho do dotazníka priniesli sami. Na susedských aj expertných stretnutiach sa opakovane diskutovalo o forme a prítomnosti zelene. Mala by si štvrť ponechať historický charakter bez stromov alebo by rekonštrukcia mala reagovať na zmenu klímy a so zeleňou počítať? Aj týmto problémom sa bude zaoberať spracovateľ manuálu. Obyvatelia vnímali negatívne aj stavanie vo vnútroblochoch a výstavbu podzemných garáží, ktoré zabraňujú prirodzenému odtoku vody. Navrhli tiež generálnu rekonštrukciu kanalizácie.



Okrem sietí, zelene či mobility identifikovali obyvatelia 125 konkrétnych podnetov v oblasti kvality života, bezpečnosti, architektúry, údržby ulice, informovanosti. Všetky podnety a odporúčania zo štúdie slúžia ako záväzný dokument pre spracovateľa manuálu verejných priestorov, architekta Ľudovíta Urbana. V rámci prípravy manuálu sa uskutočnia ďalšie dve susedské stretnutia. Proces tvorby manuálu koordinuje referát územného plánovania Bratislava-Staré Mesto. Rekonštrukcia časti Panenskej ulice v roku 2018 bude vychádzať z jeho princípov.

Projekt participatívneho mapovania Panenskej a okolia je pre Bratislavu pozitívnym pilotným projektom, ktorý dokazuje, že keď komunikácia s verejnosťou presahuje legislatívne minimum a nie je politickým PR, obyvatelia autentickú výzvu berú pozitívne a sú ochotní spolupracovať s expertmi aj so samosprávou. Procesy participácie by nemali byť pre obyvateľov prekvapivým darčekom za zásluhu, ale štandardným spôsobom ako v blízkej Prahe, kde je participatívny proces povinnou súčasťou všetkých verejných tendrov v meste. ■

RESUME: Štúdiá potrieb obyvateľov Panenskej a okolia, ktorú v minulom roku spracovalo združenie Punkt, bude slúžiť ako záväzný podklad prvého manuálu verejných priestorov v Bratislave. Staromestská štvrť medzi Palisádami a Staromestskou ulicou tak dostane dokument určujúci koncepciu rekonštrukcie a údržby verejných priestorov. Pre proces bola podstatná aktivita obyvateľov a skúsenosti občianskeho združenia Punkt s komunitným manažmentom, ktoré rozvíja pri príprave podujatia Dobrý trh. Mapovanie potrieb verejnosti zahŕňalo dotazníkový prieskum, komentovanú prechádzku, susedské stretnutia či odborný workshop. Jedným z hlavných odporúčaní, ktoré vyplývajú zo štúdie o. z. Punkt, je nielen nadviazanie, ale aj udržiavanie kontaktu medzi obyvateľmi a samosprávou. Projekt participatívneho mapovania Panenskej a okolia je pre Bratislavu pozitívnym pilotným projektom, ktorý dokazuje, že keď komunikácia s verejnosťou presahuje legislatívne minimum a nie je politickým PR, obyvatelia autentickú výzvu berú pozitívne a sú ochotní spolupracovať s expertmi aj so samosprávou.